

2025

DOSSIER #51

USO DE ACOLCHADOS NA AGRICULTURA ECOLÓXICA

Introdución

O **acolchado**, tamén coñecido polo termo inglés ***mulching***, é unha técnica agrícola amplamente utilizada na agricultura ecolóxica que consiste en **cubrir a superficie do solo con diversos materiais orgánicos ou inorgánicos**. O seu obxectivo principal é **protexer e mellorar as condicións do solo**, contribuíndo á sustentabilidade dos sistemas produtivos sen o uso de insumos sintéticos.

Funcións do acolchado

Os acolchados cumpren múltiples funcións agronómicas e ambientais, entre as que destacan:

- **Redución da perda de humidade** por evaporación.
- **Control de malas herbas**, ao limitar a entrada de luz solar ao solo.
- **Regulación térmica**, atenuando as oscilacións de temperatura do solo.
- **Prevención da erosión** por choiva ou vento.
- **Mellora da estrutura e fertilidade do solo**, especialmente os acolchados orgánicos.
- **Redución do compactado** pola acción da chuvia directa.
- **Refuxio para fauna auxiliar** beneficiosa (insectos depredadores, fungos micorrícicos, etc.).

Tipos de acolchados na agricultura ecolóxica

Acolchados orgánicos

Son biodegradables e compatibles coas normativas da agricultura ecolóxica. Inclúen:

Palla e herba seca

- **Fonte:** Residuos de colleitas, segas de pradeira.
- **Duración:** Curta (2-6 meses).
- **Vantaxes:** Económico, dispoñibilidade local, achega materia orgánica.
- **Inconvenientes:** Pode introducir sementes de malas herbas, risco de fermentación.

Cascas e serraduras de madeira

- **Fonte:** Residuos de carpintaría ou industria forestal.
- **Duración:** Media-longa (6-12 meses).
- **Vantaxes:** Alta durabilidade, estética agradable.
- **Inconvenientes:** Pode inmovilizar nitróxeno do solo, require madeira non tratada.

Compost e esterco seco

- **Fonte:** Compost caseiro, esterco curado.
- **Duración:** Media.
- **Vantaxes:** Mellora inmediata da fertilidade do solo.
- **Inconvenientes:** Posible presenza de sementes se mal compostado.

Cañas, follas, restos de poda

- **Fonte:** Subprodutos da explotación agrícola.
- **Duración:** Variable.
- **Vantaxes:** Reutilización de residuos, achega nutrientes.
- **Inconvenientes:** Necesidade de triturtado para facilitar a descomposición.

Acolchados inorgánicos (permitidos na ecoloxía)

Só se permiten se son biodegradables ou non contaminantes.

Cartón e papel kraft

- **Duración:** Curta (2-4 meses).
- **Vantaxes:** Control efectivo de herbas, biodegradable.
- **Inconvenientes:** Estética pobre, pode requirir cobertura adicional.

Plásticos biodegradables (almido de millo, PLA)

- **Duración:** Media (6-10 meses).
- **Vantaxes:** Control eficiente de malas herbas, facilidade de mecanización.
- **Inconvenientes:** Custo elevado, menor achega ao solo.

La de ovella (ver apartado específico)

Época e métodos de aplicación

Época ideal

- **Primavera:** Antes da subida de temperaturas, ideal para conservar humidade.
- **Outono:** Para protexer o solo no inverno e reducir a lixiviación de nutrientes.
- **Inverno (zonas tépedas):** Como protección contra xeadas e para anticipar colleitas.

Métodos de aplicación

- **Manual:** Adecuado para hortas pequenas.
- **Mecanizado:** En explotacións medianas ou grandes, mediante acolchadoras.
- **En combinación con rego por goteo:** Altamente recomendable.

Beneficios xerais do acolchado

FUNCIÓN	IMPACTO
Conservación da auga	Redución do consumo de rega entre un 30-50%
Control de herbas	Diminúe a competencia polas plantas cultivadas
Mellora da fertilidade	Especialmente cos acolchados orgánicos
Redución de traballo	Menos laboreo e menos escarda
Sanidade vexetal	Disminúe salpicaduras de fungos do solo

Inconvenientes potenciais

- **Risco de acumulación de humidade excesiva**, favorecendo enfermidades criptogámicas.
- **Atracción de roedores ou limacos**, especialmente con materiais húmidos.
- **Necesidade de renovación periódica** en acolchados biodegradables.
- **Inmovilización de nutrientes**, como nitróxeno, nos primeiros meses.

Acolchado con la de ovella pura

Características da La de Ovella

- **Composición:** Keratina, fibra proteica altamente resistente.
- **Propiedades físicas:** Gran capacidade de illamento térmico, absorción de auga (ata 30% do seu peso), biodegradabilidade.
- **pH:** Lixeiramente ácido, beneficioso para solos neutros ou básicos.

Aplicación en agricultura ecolóxica

A la de ovella, especialmente a **la bruta sen procesar**, é un recurso subutilizado que se está a revalorizar como acolchado sustentable. Procede de razas autóctonas, frecuentemente cun custo de mercado moi baixo ou nulo.

Método de aplicación

- Cortes de la estendida arredor das plantas ou entre liñas de cultivo.
- Espesor recomendado: entre **2 e 5 cm**.
- Pode colocarse sobre papel kraft ou manta biodegradable para mellor eficacia.

Vantaxes

- **Alta durabilidade:** pode manterse durante máis dunha campaña.
- **Conserva humidade:** ideal en climas secos.
- **Proporciona nitróxeno** ao descompoñerse lentamente.
- **Disuasoria de limacos e caracois** (estrutura fibrosa incómoda para desprazamento).
- **Reduce a compactación** e mellora estrutura do solo.
- **Alta capacidade térmica,** ideal para protección fronte a xeadas tardías.

Inconvenientes

- **Custo de transporte e manipulación** se non se produce localmente.
- **Pode atraer fauna como roedores** en zonas específicas.
- En casos illados, pode emitir cheiro se non está ben aireada ou se se molla en exceso.

Consideracións técnicas

- A la debe estar **limpa de contaminantes sintéticos** (sen restos de pesticidas, antiparasitarios, etc.).
- É recomendable combinar con outros acolchados para cubrir deficiencias ou mellorar o efecto estético.

Conclusións

O **acolchado** é unha técnica esencial en agricultura ecolóxica, tanto pola súa capacidade para mellorar a eficiencia agronómica como pola súa función ecolóxica. A selección do tipo de acolchado debe adaptarse ás condicións edafoclimáticas, ao tipo de cultivo e á dispoñibilidade de materiais na contorna.

A **la de ovella** representa **unha alternativa innovadora**, sostible e compatible coa economía circular rural, cun potencial aínda pouco explotado no agro galego. A súa integración pode contribuír a revalorizar o sector ovino e reducir a dependencia de insumos externos.

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

